

En digital agenda för Europa

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens meddelande *En digital agenda för Europa* (KOM(2010) 245).

Utskottet välkomnar att kommissionen tagit initiativ till ett samlat och horisontellt grepp om IT-politiken. Utskottet är positivt till att kommissionen i detta arbete tagit fasta på ordförandeskapsslutsatserna från den konferens om informationssamhället som anordnades i Visby hösten 2009. Utskottet anser liksom kommissionen att den digitala agendan kommer att bidra till skapandet av en smart, hållbar och inkluderande tillväxt inom unionen.

Utskottet understryker vikten av att *alla* har tillgång till en modern IT-infrastruktur. Utskottet betonar i sammanhanget också betydelsen av digital kompetens för att kunna medverka fullt ut i informationssamhället.

Utskottet ställer sig bakom kommissionens ansträngningar att skapa en väl fungerande digital inre marknad och framhåller att detta arbete måste vara brett och leda till förbättringar på områden som konsumentskydd och immaterialrätt. Utskottet understryker betydelsen av väl fungerande marknader för att främja en ökad ekonomisk tillväxt och en ökad tillgång till tjänster. Utskottet lyfter också fram betydelsen av insatser för att främja tillit och säkerhet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Meddelandets huvudsakliga innehåll	5
Faktapromemorian	11
Utskottets överväganden	12
Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna	12
Utskottets granskning	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade dokument	15
<i>Bilaga 2</i>	
Prioriteringar enligt Visbydeklarationen	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Europeiska kommissionens meddelande En digital agenda för Europa

Riksdagen lägger utlåtande 2010/11:TU2 till handlingarna.

Stockholm den 2 november 2010

På trafikutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (S), Jan-Evert Rådström (M), Oskar Öholm (M), Pia Nilsson (S), Eliza Roszkowska Öberg (M), Lars Mejern Larsson (S), Lars Tysklind (FP), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Sten Bergheden (M), Stina Bergström (MP), Annelie Enochson (KD), Tony Wiklander (SD), Siv Holma (V), Edward Riedl (M) och Leif Jakobsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Talmannen har efter samråd med gruppledarna bestämt att Europeiska kommissionens meddelande *En digital agenda för Europa* (KOM(2010) 245) ska bli föremål för utskottets granskning enligt 10 kap. 5 § riksdagsordningen (1974:153). Kammaren har följaktligen den 18 juni 2010 hänvisat meddelandet till trafikutskottet.

Kommissionens meddelande behandlades vid rådsrådet för transport, telekommunikation och energi (TTE) i Bryssel den 31 maj 2010. Utskottet informerades inför rådsrådet den 25 maj 2010 av statssekreterare Leif Zetterberg. Företrädare för utskottet har vidare den 16 juni 2010 sammanträffat med företrädare för kommissionen (vice generaldirektör Antti Peltomäki m.fl. från Generaldirektoratet för informationssamhället och medier) för att diskutera innehållet i den europeiska digitala agendan.

Utskottet har i ärendet mottagit Regeringskansliets faktapromemoria 2009/10:FPM95.

Bakgrund

i2010 – Det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning

Kommissionen presenterade i juni 2005 den europeiska IT-politiska handlingsplanen *i2010* (KOM(2005) 229). Handlingsplanen löpte till 2010 och utgjorde en del i arbetet med att uppnå målen i Lissabonstrategin, dvs. att före 2010 göra Europa till den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomin med ökad sysselsättning och social sammanhållning.

Inom ramen för handlingsplanen *i2010* identifierades tre huvudsakliga mål:

- Att skapa ett gemensamt europeiskt informationsområde som erbjuder säker bredbandskommunikation till rimligt pris, ett rikt och diversifierat innehåll och digitala tjänster.
- Att uppnå resultat på världsnivå i forskning och innovation i IKT (informations- och kommunikationsteknik) genom att minska klyftan till Europas ledande konkurrenter.
- Att skapa ett informationssamhälle som är integrerat, tillhandahåller högkvalitativa offentliga tjänster och främjar livskvaliteten.

Kommissionen konstaterade i meddelandet *Europeisk rapport om digital konkurrenskraft – De största landvinningarna för strategin i2010 under 2005–2009* (KOM(2009) 390) att ett flertal åtgärder hade vidtagits för att

uppnå de utsatta målen. Kommissionen underströk bl.a. att Europa hade blivit världsledande vad gäller såväl mobilität (119 % 2009) som bredbandsanslutning till Internet (med 114 miljoner abonnenter är Europa den största världsmarknaden) vilket lett till en ökad användning av avancerade tjänster. Kommissionen bedömde dock att Europa behövde en ny digital dagordning för att inte förlora sin konkurrenskraft och identifierade följande nio centrala områden för Europas framtida IKT- och mediepolitik:

1. Ge IKT fritt spelrum att fungera som drivkraft för ekonomisk återhämtning och bidra till Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.
2. Öka IKT:s roll i övergången till en mer hållbar ekonomi med låga koldioxidutsläpp.
3. Höj Europas prestanda inom IKT-forskning och innovation.
4. Skapa en 100-procentigt uppkopplad ekonomi genom ett höghastighetsinternet som är öppet för alla.
5. Konsolidera den inre marknaden på Internet.
6. Främja användarnas kreativitet i den nya digitala livsmiljön.
7. Stärk EU:s position som central aktör på den internationella IKT-scenen.
8. Gör moderna och effektiva samhällsomfattande tjänster tillgängliga för alla.
9. Använd IKT för att förbättra EU-invånarnas livskvalitet genom att öppna portarna till Europas kulturarv och föra ut det på nätet.

Visbydeklarationen

Det svenska ordförandeskapet i Europeiska rådet arrangerade en konferens i Visby den 9–10 november 2009 om informationssamhället i syfte att identifiera de frågor som bör hanteras i den nya europeiska IT-politiska agenda som tar vid efter handlingsplanen i2010 och löper fram till 2015. I ordförandeskapets slutsatser från konferensen, *Creating impact for an eUnion 2015 – "Visbydeklarationen"*, utpekades 17 områden som borde styra utformningen av den framtida IT-agendan. Här framhålls bl.a. behovet av en bred horisontell strategi, av en väl fungerande digital inre marknad, av tillgång för alla till fast och trådlöst bredband samt av att höja den digitala kompetensen.

De områden som pekas ut i Visbydeklarationen redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Meddelandets huvudsakliga innehåll

Kommissionen presenterar i meddelandet *En digital agenda för Europa* en översikt av de åtgärdsförslag som kommissionen menar måste vidtas skyndsamt för att styra Europa mot en smart och hållbar tillväxt för alla. Kommissionen framhåller att den globala konkurrensen och det demografiska åldrandet gör det nödvändigt att arbeta smartare för att man ska

kunna garantera européerna en högre levnadsstandard. Den digitala agendan utgör ett av sju huvudinitiativ inom ramen för EU 2020-strategin, efterföljaren till Lissabonstrategin.

Kommissionen identifierar i meddelandet sju huvudsakliga problemområden där insatser behövs för att stärka Europas position inom den digitala ekonomin:

- fragmenterade digitala marknader
- brist på interoperabilitet
- ökande cyberbrottslighet och risk för sänkt förtroende för näten
- brist på investeringar i nät
- otillräckliga satsningar på forskning och innovation
- brist på digital kompetens och digitala färdigheter
- missade möjligheter att lösa samhällsproblem (relaterade t.ex. till klimatförändringar och till en åldrande befolkning).

En pulserande digital inre marknad

Kommissionen konstaterar att onlinemarknaderna i EU fortfarande är separerade av många olika hinder och påminner därför om vikten av den fria rörligheten liksom om betydelsen av att skapa tilltalande onlineinnehåll och onlinetjänster. Kommissionen anför vidare att transaktioner i den digitala miljön alltfjämt är för komplexa och att de befintliga EU-bestämmelserna tillämpas inkonsekvent i olika medlemsstater. Kommissionen framhåller också att det fortfarande råder stor osäkerhet om konsumenternas och företagens rättigheter och rättsliga skydd i samband med onlineaffärer.

För att förenkla förfarandena för klarering, förvaltning och gränsöverskridande licenser för upphovsrätt aviserar kommissionen bl.a. en översyn av olika frågor i anslutning till upphovsrätten och en översyn av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

För att förenkla transaktioner online och över gränser avser kommissionen bl.a. att se till att införandet av ett gemensamt eurobetalningsområde slutförs och att främja införandet av en interoperabel europeisk ram för e-fakturor. Kommissionen aviserar också en ändring av direktivet om e-signaturer för att skapa en rättslig ram för gränsöverskridande erkännande och interoperabilitet för säkra e-autentiseringssystem.

För att stärka det digitala förtroendet avser kommissionen att innan årets slut göra en översyn av EU:s regelverk för dataskydd. Kommissionen kommer vidare under 2011 att presentera en grönbok om ett EU-system för att lösa onlinetvister. Kommissionen avser även att bl.a. utfärda en uppförandekod för EU-onlinerättigheter.

Kommissionen understryker vikten av en stärkt inre marknad för telekomtjänster och betonar i sammanhanget att det nyligen ändrade regelverket för elektroniska kommunikationer måste genomföras snabbt och konsekvent i medlemsstaterna.

Interoperabilitet och standardisering

En förutsättning för att skapa ett digitalt samhälle är att olika tekniska lösningar kan samverka – kommissionen pekar dock på att så inte är fallet inom många olika områden på EU-nivå. I vissa fall diskrimineras standarder som utarbetats utanför de formella europeiska och internationella standardiseringsorganisationerna. Detta gäller särskilt på Internetområdet där en stor del av standardiseringsarbetet görs genom den privata sektorns och det civila samhällets försorg. Kommissionen avser därför att innan årets slut lägga fram förslag som breddar möjligheterna för vilka standarder som kan tillämpas formellt inom EU. Kommissionen kommer under året även att bl.a. anta en europeisk interoperabilitetsstrategi och en europeisk interoperabilitetsram som medlemsstaterna uppmanas att tillämpa från 2013. Kommissionen avser vidare att under 2011 lägga fram en vägledning för att hjälpa offentliga organ att vid offentlig upphandling utnyttja standarder för att främja effektiviteten och minska antalet bindningar.

Tillit och säkerhet

Kommissionen framhåller att EU-medborgarna inte kommer att ta till sig teknik som de saknar förtroende för. Det understryks att arbetet med att undanröja hoten och stärka säkerheten i det digitala samhället är ett gemensamt ansvar för såväl enskilda individer som den offentliga och privata sektorn. Kommissionen uppmärksammar i sammanhanget behovet av tydliga regler för att skydda den personliga integriteten på nätet. Därutöver behövs åtgärder för att stärka robustheten i infrastrukturen, t.ex. genom bättre incidentrapportering. Kommissionen aviserar därför ett förslag om en förstärkning av mandatet för Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa)¹. Vidare kommer ett direktivförslag om att motverka cyberattacker mot informationssystem att läggas fram innan årets slut och en europeisk plattform mot cyberbrottslighet att införas senast 2012. Kommissionen kommer också att stödja arbetet mot illegalt innehåll på nätet, bl.a. genom stöd till hjälplinjer och informationskampanjer om onlinesäkerhet.

Medlemsstaterna uppmanas bl.a. att inrätta incidenthanteringsorganisationer på nationell nivå, att samarbeta med kommissionen för att genomföra storskaliga attacksimuleringar och att senast 2012 inrätta eller anpassa nationella rapporteringsplattformar till Europols cyberbrottslighetsplattform.

Snabb och ultrasnabb Internettillgång

Kommissionen påminner om att EU 2020-strategin understryker bredbandsutbyggnadens betydelse för social integration och konkurrenskraft inom unionen. I strategin fastslås målet att alla i Europa bör ha tillgång till grundläggande bredband senast 2013 och att man 2020 bör ha uppnått dels att alla har tillgång till Internethastigheter överstigande 30 Mbit/s, dels att

¹ Kommissionens förslag till förordning om Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa) presenterades sedermera i september 2010 (KOM(2010) 521).

50 % eller fler av de europeiska hushållen abonnerar på Internetförbindelser på över 100 Mbit/s. För att uppnå dessa mål framhåller kommissionen behovet av att genom fasta och trådlösa nät garantera en samhällsomfattande bredbandstäckning med Internethastigheter som gradvis ökar till 30 Mbit/s och mer. Kommissionen framhäver samtidigt nödvändigheten av att främja utbyggnaden och användningen av nästa generations accessnät inom större delen av EU. Kommissionen aviserar i detta syfte ett bredbandsmeddelande med en gemensam ram för åtgärder inom unionen². Ramen inkluderar bl.a. ett europeiskt spektrumprogram, en rekommendation för att främja investeringar i konkurrenskraftiga accessnät av nästa generation och rationaliseringar kring finansieringen av höghastighetsbredband genom EU-instrument.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att senast 2012 ta fram och genomföra nationella bredbandsplaner som uppfyller målen i EU 2020-strategin. Vidare uppmanas medlemsstaterna att vidta lagstiftningsåtgärder för att främja bredbandsinvesteringar och att bl.a. fullt ut utnyttja de struktur- och landsbygdsutvecklingsfonder som redan öronmärkts för investering i IKT-infrastruktur och -tjänster.

Forskning och utveckling

Kommissionen anser att EU måste investera mer i forskning och utveckling (FoU) och säkerställa att de bästa idéerna når marknaden. I meddelandet anförts att EU avsätter en betydligt mindre andel av sina totala FoU-medel för IKT jämfört med stora handelsparter som exempelvis USA, 17 % jämfört med 29 %. Enligt kommissionen beror denna skillnad på tre huvudproblem inom EU: (i) att de offentliga insatserna är svaga och illa koordinerade, (ii) att små innovativa företag har begränsad möjlighet att ta del av finansieringen och (iii) att EU är långsamt när det gäller att tillgodogöra sig IKT-baserade innovationer och har en mycket begränsad användning av innovationsupphandling för att möta samhällsutmaningar.

Kommissionen planerar att främja ytterligare privata investeringar genom en strategisk användning av förkommersiell upphandling, genom att använda strukturfonderna för FoU och genom att, åtminstone fram t.o.m. 2013, årligen öka den IKT-relaterade FoU-budgeten med 20 %. Förslag kommer också att läggas fram som syftar till att göra det enklare för små och medelstora företag att ta del av EU:s forskningsmedel. Vidare aviseras bl.a. en strategi för s.k. molnbaserade tjänster för offentlig sektor.

Medlemsstaterna uppmanas att fördubbla de anslag som årligen avsätts för IKT-relaterad FoU (från 5,5 miljarder till 11 miljarder euro) och att delta i storskaliga pilotprojekt inom områden av allmänt intresse och som finansieras av ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation.

² Kommissionen presenterade sedermera i september 2010 meddelandet *Europeiska bredbandssektorn – investeringar i digitalt baserad tillväxt* (KOM(2010) 472).

Främjande av digital kompetens, digitala färdigheter och digital integration

Kommissionen anför att Internet blivit en självklar del av vardagslivet för många i Europa, men konstaterar att det ändå finns 150 miljoner européer, ca 30 % av EU:s medborgare, som aldrig använt Internet. Dessa är huvudsakligen personer i åldern 65–74 år och personer med låga inkomster, arbetslösa och lågutbildade. Kommissionen understryker att digital kompetens är en grundläggande nyckelkompetens i ett kunskapsbaserat samhälle. Kommissionen framhåller samtidigt att EU-ekonomin hämmas av en brist på personer i IKT-yrken. Tillgången till personer med IKT- och e-handelsfärdigheter måste därför öka och uppgraderas.

Kommissionen kommer att föreslå att IT-kompetens ska vara ett prioriterat område i Europeiska sociala fondens arbete 2014–2020. Vidare avses ett arbete för att fram till 2012 utveckla verktyg för att kartlägga och erkänna IKT-användarnas färdigheter, bl.a. för att öka rörligheten för IKT-yrkesverksamma i hela Europa. Dessutom meddelar kommissionen att digital kompetens kommer att prioriteras i flaggskeppsinitiativet *Ny kompetens för nya arbetstillfällen* som också ingår i strategin EU 2020. Därutöver kommer kommissionen bl.a. att utvärdera tillgängligheten för funktionshindrade till den offentliga sektorns webbplatser och att systematiskt utvärdera tillgänglighetsaspekten i revideringen av kommande lagförslag.

Medlemsstaterna uppmanas att senast 2011 införa långsiktiga strategier för e-färdigheter och digital kompetens, särskilt för små och medelstora företag och utsatta grupper. Medlemsstaterna uppmanas också att bl.a. integrera e-lärande i den nationella utbildningspolitiken.

Vinster för EU-samhället som möjliggörs av IKT

Kommissionen framhåller att IKT-användningen innebär betydande fördelar inom ett stort antal områden.

IKT kan spela en stor roll för **miljön** genom att förbättra energieffektiviteten inom ett flertal områden, exempelvis i byggnader och energinät. Även IKT-sektorns egna energiförbrukning kan förbättras, och kommissionen kommer senast 2011 att utvärdera om IKT-sektorn lyckats ta fram gemensamma mätmetoder för sin energikonsumtion. Kommissionen planerar också att stödja partnerskap mellan IKT-sektorn och sektorer med stor miljöpåverkan i syfte att minska utsläppen av växthusgaser. Kommissionen avser vidare att bl.a. se över hur smarta kraftnät kan bidra till en koldioxidfri energiförsörjning. Medlemsstaterna uppmanas att komma överens om funktioner i smarta elmätare och att senast 2012 inkludera totala livscykelkostnader och inte bara inköpskostnader i upphandlingen av ljusinstallationer.

Kommissionen framhåller också att användningen av **e-hälsovårdsteknik** kan förbättra vårdkvaliteten, sänka vårdkostnaderna och bidra till ett självständigt liv för vårdtagarna. Kommissionen avser att genomföra pilot-

projekt i syfte att ge alla EU-medborgare säker tillgång till sin patientdata senast 2015 och en bred användning av telemedicintjänster 2020. En rekommendation om gemensamma minimikrav på patientdata som ska kunna överföras elektroniskt mellan medlemsstaterna kommer att föreslås 2012. Därutöver kommer man att arbeta med standardisering och en förstärkning av program för IT-stöd i boendet som möjliggör för äldre och funktionshindrade att bo kvar hemma.

IKT kan även främja **kulturell mångfald** och **kreativt innehåll**. Kommissionen anger att ett förslag om en modell för finansiering av det europeiska digitala biblioteket *Europeana* kommer att presenteras under 2012. Vidare kommer bl.a. en rekommendation om digitalisering av biografier att presenteras under 2011.

Genom **e-förvaltningstjänster** kan medborgare och företag få bättre service samtidigt som kostnader och tid kan sparas. Kommissionen påtalar dock att flertalet offentliga tjänster inte fungerar över landgränserna. Kommissionen understryker följaktligen att samarbetet mellan medlemsstaterna behöver förbättras, särskilt i fråga om elektronisk identifiering och elektronisk upphandling. Ett förslag om ömsesidigt godkännande av e-identifiering över landgränserna kommer därför att läggas fram under 2012. Kommissionen avser också att stödja utvecklingen av gränsöverskridande offentliga e-tjänster genom olika befintliga program. En vitbok om hur e-upphandlingskapaciteten kan sammankopplas på den inre marknaden kommer att presenteras senast 2011. Medlemsstaterna uppmanas att göra sina e-tjänster interoperabla och komma överens om en lista med viktiga gränsöverskridande e-tjänster som ska göra det möjligt dels för entreprenörer att starta och driva ett företag i vilken medlemsstat som helst, dels för medborgare att studera, arbeta och bo var de önskar inom EU.

Kommissionen understryker också de **intelligenta transportsystemens** betydelse för effektiva transporter och bättre mobilitet. Kommissionen aviserar bl.a. kommande direktivförslag om tekniska specifikationer för järnvägstrafik och om införande av e-tjänster för sjöfart. Medlemsstaterna uppmanas att genomföra sina åtaganden vad gäller det europeiska trafikstyrningssystemet för tåg (ERTMS).

Genomförande

För att stödja genomförandet av åtgärderna i den digitala agendan kommer en intern samordningsgrupp att inrättas inom kommissionen, liksom en högnivågrupp med representanter för medlemsstaterna. För att följa upp framstegen avser kommissionen att årligen offentliggöra en resultattavla över ett antal relevanta indikatorer. Vidare kommer ett digitalt forum att anordnas i juni varje år för att bedöma framstegen och identifiera nya utmaningar.

Resultaten av dessa verksamheter kommer att rapporteras årligen till Europeiska rådet.

Faktapromemorian

Av Regeringskansliets faktapromemoria (2009/10:FPM95) framgår den preliminära svenska ståndpunkten i de frågor som behandlas i meddelandet. Vid en sammantagen bedömning välkomnar regeringen kommissionens förslag till en digital agenda för EU. Det anges att det är bra att ett samlat, horisontellt grepp tas om IT-politiken på europeisk nivå. Det framhålls också att den digitala agendan kan spela en mycket betydande roll för att öka tillväxten i EU och bidra till en väl fungerande inre marknad.

Utskottets överväganden

Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

I Regeringskansliets faktapromemoria (2009/10:FPM95) uppges att någon närmare analys av om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna iakttagits inte går att göra eftersom kommissionens meddelande snarare är att betrakta som en plan för de konkreta åtgärder och förslag till rättsakter som ska läggas fram under de kommande åren. Det närmare innehållet i respektive åtgärd kommer följaktligen att framgå först när de enskilda förslagen presenteras. Trafikutskottet instämmer i Regeringskansliets bedömning.

Utskottets granskning

Informationssamhället utgör i dag en grundläggande del av vårt samhälle och skär igenom ett stort antal sakområden. Inom flertalet samhällsområden är i dag IT, Internet och bredband en förutsättning för att kunna nå uppsatta politiska mål. Det är därför enligt trafikutskottets mening angeläget med ett samlat, horisontellt grepp om IT-politiken.

Utskottet har i betänkandet *Tillgängliga elektroniska kommunikationer* (bet. 2009/10:TU18) välkomnat slutsatserna i den s.k. Visbydeklarationen. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet konstaterar att kommissionen i den digitala agendan för Europa har tagit vara på dessa slutsatser, bl.a. när det gäller vikten av en horisontell syn på IT-politiken, behovet av ökad tillgänglighet och förbättrad digital kompetens, trygghet för användarna samt IT som ett viktigt led i skapandet av en hållbar och grön tillväxt.

Trafikutskottet instämmer i vikten av att ha tillgång till en modern IT-infrastruktur för att kunna uppfylla prioriteringarna i EU 2020-strategin på smart och hållbar tillväxt för alla. En hög användning av IT och Internet är bra för tillväxten, konkurrenskraften och innovationsförmågan. Den är t.ex. väsentligt för företagares möjlighet att utveckla sin verksamhet och därigenom ge möjlighet till nya jobb. Den bidrar också till utvecklingen av ett hållbart samhälle genom att den hjälper till att möta de utmaningar som uppstår till följd av ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning. Utskottet anser vidare liksom kommissionen att utbyggnaden och användningen av snabbare nät i sin tur bereder vägen för innovativa tjänster som utnyttjar snabbare hastigheter.

En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur är en viktig förutsättning för att alla, inte minst personer med funktionshinder, ska ha tillgång till och kunna delta i informationssamhället. Kommissionen konstaterar att hela 150 miljoner européer, omkring 30 % av befolkningen, aldrig har använt Internet. Det är enligt utskottets mening väsentligt att motverka denna digi-

tala klyfta och att arbeta för en digital integration. Utskottet vill betona att *alla* hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. När allt fler tjänster i samhället blir digitala måste alla ges möjlighet att koppla upp sig. Det handlar om att ha en fungerande vardag, och det är i grunden en demokrati- och rättighetsfråga.

Det kan här nämnas att utskottet har tagit initiativ till att under hösten 2010 genomföra en förstudie för att följa upp det svenska övergripande IT-politiska målet om ett hållbart informationssamhälle för alla (RD 169-768-2010/11). I förstudien konstateras att den fysiska tillgången till IT-infrastrukturen i Sverige är väl bevakad och redovisad, liksom information om hur användningen av informationssamhällets tjänster ser ut med avseende på bl.a. kön, ålder, funktionshinder m.m. Informationen om den digitala kompetensen är dock mer begränsad, trots att IT-kompetens och digitala färdigheter är väsentliga förutsättningar för användningen av informationssamhällets tjänster. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund att dessa områden lyfts fram explicit i den digitala agendan. I ett kunskapssamhälle är digital kompetens en grundläggande nyckelkompetens, och utskottet vill liksom kommissionen understryka att medborgarnas bakgrund eller färdigheter inte får utgöra ett hinder för att de ska kunna medverka fullt ut i informationssamhället.

Av regeringens budgetproposition för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 22) framgår att den svenska regeringen avser att ta fram en sammanhållen IT-strategi – En digital agenda för Sverige – som ska dra nytta av och bidra till att uppfylla de europeiska prioriteringarna. Den svenska agendan ska syfta till att bättre utnyttja statens befintliga resurser och samordna åtgärder kring behov som är gemensamma för regeringens initiativ på IT-området, t.ex. säkerhet, infrastruktur, kompetensförsörjning, tillit, tillgänglighet, användbarhet, standarder, entreprenörskap och innovation. Utskottets förhoppning är att kommissionens handlingsplan kommer att kunna bidra till en motsvarande utveckling i andra medlemsstater, till gagn för Europas möjligheter att uppnå de angelägna målen i EU 2020-strategin.

Hinder, barriärer och nationell särslagstiftning får inte stå i vägen för nya sektors och företags möjligheter att växa och utvecklas inom EU. Utskottet välkomnar därför kommissionens ansträngningar att skapa en väl fungerande digital inre marknad. Arbetet måste vara brett och leda till förbättringar på områden som konsumentskydd och immaterialrätt. Utskottet vill i sammanhanget understryka att en väl fungerande immaterialrätt, utformad i harmoni med en stark respekt för medborgarnas personliga integritet, är en grundförutsättning för att värna EU:s konkurrenskraft. Utskottet vill också mer generellt betona betydelsen av väl fungerande marknader. Dynamiska och effektiva marknader bidrar till ekonomisk tillväxt, innovationer, teknisk utveckling och ökad tillgång till tjänster, till gagn för såväl företag som konsumenter. Utskottet välkomnar därför åtgärder som får marknaden för elektronisk kommunikation att fungera effektivare. Genom-

förändret av det nyligen ändrade regelverket för elektronisk kommunikation kommer enligt utskottets mening att utgöra en viktig del i att förbättra den inre marknads funktionssätt.

Mot bakgrund av samhällets beroende av Internet och elektroniska kommunikationer är det enligt utskottet också angeläget med ett kontinuerligt fokus på åtgärder som främjar tilliten och säkerheten. Insatser ägnade att förbättra informationssäkerheten och IT-systemens robusthet, att förebygga och hantera IT-incidenter och att bekämpa cyberbrottlighet är följaktligen av stor betydelse.

I likhet med kommissionen vill utskottet även betona IT-standardiseringens betydelse och vikten av fungerande interoperabilitet mellan IT-produkter och IT-tjänster. Utskottet har tidigare i utlåtandet *Moderniserad IKT-standardisering i EU – vägen framåt* (utl. 2009/10:TU2) ställt sig positivt till kommissionens initiativ att se över och modernisera den europeiska IKT-standardiseringen. Utskottet betonade bl.a. att standardisering är ett viktigt instrument för att främja marknadsintroduktion av innovationer och välkomnade följaktligen kommissionens förslag om en ökad samverkan mellan forskning, innovation och standardisering inom IKT. Utskottet kan i sammanhanget också instämma i kommissionens bedömning att satsningarna på forskning och innovation inom IT-området måste prioriteras i betydligt större utsträckning än i dagsläget.

IKT spelar en betydande roll inom ett flertal samhällsområden: stora förbättringar är möjliga när det gäller energieffektivitet, kvalitet och effektivitet inom vård och omsorg, myndigheternas service till medborgare och företag m.m. Trafikutskottet vill även särskilt lyfta fram de möjligheter som IT och intelligenta transportsystem (ITS) erbjuder för att bl.a. effektivisera transporter, minska logistikkostnader och minska belastningen på miljön. ITS är inte bara ett sätt att effektivisera transporter utan har också skapat förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i antalet fysiska arbetsresor.

Trafikutskottet välkomnar sammanfattningsvis kommissionens förslag till en digital agenda för Europa. Kommissionens handlingsplan innebär en eftersträvansvärd och nödvändig uppväxling av ambitionsnivån för utbyggnad och användning av IT inom EU och kan verksamt bidra till att skapa en smart, hållbar och inkluderande tillväxt inom unionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade dokument

Europeiska kommissionens meddelande *En digital agenda för Europa*
(KOM(2010) 245).

BILAGA 2

Prioriteringar enligt Visbydeklarationen

Enligt ordförandeskapsslutsatserna från den konferens om informationssamhället som anordnades i Visby den 9–10 november 2009, den s.k. Visbydeklarationen, bör följande områden styra utformningen av EU:s framtida IT-politiska agenda:

1. IT-politiken behöver en holistisk, integrerad och horisontell strategi, med ett tydligt och visionärt ledarskap.
2. EU måste utnyttja den komparativa fördel som en väl fungerande digital inre marknad kan ge om man skapar affärsmöjligheter och utnyttjar Europas mångfald.
3. En förutsättning för ett europeiskt kunskapssamhälle är att alla användare har tillgång till smidigt och tillförlitligt fast och trådlöst bredband samt nätverksteknik.
4. EU och dess medlemsstater ska främja användningen av Internet genom att bygga upp en bred kompetens och öka användarnas förtroende för att använda Internet privat och i arbetet. Åtgärder måste vidtas för att höja IT-kompetensen inom utbildningssektorn. Det kan ske genom att IT främjas i skolorna och i lärarutbildningen. På arbetsplatserna kan IT främjas genom att företagen ges incitament att införa ännu mer IT i sina affärsprocesser och att fortbilda sina arbetstagare när det gäller användningen av IT.
5. EU måste också öka sina ansträngningar att stimulera ökad digital användning och försöka minska den digitala klyftan. Det kan ske genom information, undervisning, bredare deltagande och andra åtgärder som minskar de digitala klyftorna.
6. Ett öppet Internet och transparenta riktlinjer om nätneutralitet är viktiga förutsättningar för byggandet av ett europeiskt kunskapssamhälle i innovationens framkant.
7. Genom att IT ytterligare minskar transaktionskostnaderna finns ännu mer potential när det gäller att skapa en inre marknad för nya produkter och tjänster. Det ger ökad konkurrenskraft till europeiska företag, inklusive små och medelstora företag, och gynnar konsumenterna.
8. EU och dess medlemsstater bör se över systemet för immaterialrätt och säkerställa robusta lösningar som är balanserade och attraktiva för såväl användare som rättighetsinnehavare.
9. EU bör sätta upp en ambitiös agenda för forskning, utveckling och innovation samt anlägga ett användarperspektiv som kan göra EU världsledande inom IT. Det gäller framför allt användbarheten som kommer att vara avgörande för att ytterligare överbrygga den digitala klyftan.

10. EU:s medlemsstater och gemenskapsinstitutioner bör sträva efter att göra data fritt åtkomlig i öppna maskinläsbara format, till fördel för entreprenörskap, forskning och transparens.
11. Åtkomsten till och vidareutnyttjande av information och data från den offentliga sektorn ska förbättras bland EU:s medlemsstater. De områden som direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn syftar på bör utökas.
12. Öppna plattformar för innovation och utveckling av tjänster för offentlig och kommersiell användning ska främjas. I detta ingår att öppna lösningar inom offentlig upphandling ska främjas utan kommersiellt intresse, för att säkerställa driftskompatibilitet och undvika inlåsningsar. Ett viktigt element i detta sammanhang är standardiserade gränssnitt mellan processtegen.
13. IT spelar en mycket viktig roll när det gäller att förbättra effektiviteten inom den offentliga sektorn. Förutom de rent administrativa fördelarna ska EU:s medlemsstater också hitta sätt att tillgodose förväntningarna inom e-hälsa och e-förvaltning samt ge synbart mervärde för alla europeiska medborgare. Åtgärder ska vidtas för att stödja medlemsstaternas ambitioner att säkerställa kontinuitet i vården, inom och mellan länder, genom multilaterala arrangemang med tydliga mandat för öppenhet och innovation.
14. Den förestående ministerdeklarationen om e-förvaltning från Malmö kommer att utgöra ett viktigt underlag för ökat samarbete som ska öka e-förvaltningens potential och stödja Europas övergång till en ledande kunskapsbaserad ekonomi. Den kommer också att ge viktiga bidrag till diskussionen om post-i2010-agendan.
15. EU måste snabbt uppfylla miljömålen genom att upprätta mätbara handlingsplaner för grönare lösningar på IT-området och andra områden med stöd av IT-politiska institutioner där detta är relevant. Sådana åtgärder kan omfatta bidrag från IT för att utveckla grönare lösningar inom energi, transporter, industriproduktion och -process, bostäder osv.
16. Ett grönt perspektiv på IT-politiken är nödvändigt men inte tillräckligt. Det krävs också att man prövar användningen och styrningen av IT-politiken på alla politikområden och mellan de områdena och EU-institutionerna. Detta för att främja effektiv utveckling och tillämpning av en politik som stödjer ett europeiskt kunskapsbaserat samhälle med ett grönt perspektiv.
17. EU och dess medlemsstater bör bereda sig på och förbereda sig för strukturförändringar. Det bör ske genom att systematiskt jämföra, utvärdera och rapportera framsteg som görs mot de högt satta målen för tillväxt och arbetstillfällen och för att uppfylla EU:s sociala och miljömässiga mål.